

ait. Nonnulla etiam ex antiquis caerimoniis, paulatim abolita, restituit: ut Sueton in. salutis Augurium, Diale Flaminium, sacrum Lupercale, *LVDOS SAECEV*-Aug.c. 31. *LARES*, & Compitalitios. Ut vero Principis hujus curam pro honestate juvenum nosceremus, addidit. *Lupercalibus* (turpibus nimirum Ludis) vetuit currere imberbes. Item secularibus Ludis juvenes utriusque sexus prohibuit ullum nocturnum spectaculum frequentare, nisi cum aliquo majore natu propinquorum. Alibi vero ait: *Claudium Imperatorem* in historiis suis prodidisse, quod *Augustus* hos Ludos seculares, aliquamdiu intermissos, annorum ratione diligentissime subducta, in ordinem redegerit. *PUB.* Non te dimitterem hodie, nisi posteriores numi, qui Ludos denuo referent seculares, me de his ampliora a te auditurum pollicerentur.

DIALOGUS XVIII.

De

DECVRSIONE, & Certamine, ac Ludis QVIN-
QVENNALIBVS.

TULLIUS.

Prolixius vere, atque putabam, numis tamen sic exigentibus, nos I. occupat *Glorie Augustorum Politice* argumentum, coram te Tiro- ne cum fructu tractandum: apud quem supponere prope nihil, docere omnia oportet. Tres hodie, non plures, denuo numos inspiciamus: ut ne onerem te, nec mihi sim gravis. *PUB.* Primus apud me *Aëris* magni in *Adversa* laureatum *Neronis* Caput ostentat, cum elo- giis: *NERO CLAVDIVS CAESAR AVG. GERM.anicus. P.ont. M.axim.* Cætera exesa. In *Aversa* idem laureatus, vultu tam parvulo, affabre tamen suam ad similitudinem facto, equitat cum hasta transversa, velut in scopum, aut hostem directa, comite altero, qui parvum desert vexil- lum equestre. Pone: S. C. infra: DECVRGIO. Quale hoc Ludi ge- nus? *TULL.* Non tam Ludum peculiarem fuisse puta, quam in pluribus Ludis additam tum *Exercitationem Equitum*, tum *spectantium voluptatem*. *Circensis* alia fuit, alia *Militaris*, & *Funebris* alia *Decursio*,

Tab. V.
Num. XI.

II. Prima, ac *Circensis*, qualem in hoc numo forsitan celebrari, ex iis, quæ infra *Suetonius* te docebit, existimare queas, fiebat in Circo Maximo, primum bigis, trigis, atque quadrigis: quibus Equorum liberorum cursus, tandem & Equitum, postremo etiam Peditum contentio de palma velocitatis, & agilitatis successit, suumque victores præmium mansit. *Militaris*, cujus imago huic numo rursus forsitan convenire possit, quia *Nero* decurrens quasi hastam intorquet, comitemque Signiferum habet, totis Equitum turmis instituebatur, ad multam usque fatigationem, simulata quodammodo hostili pugna: ut inde Equestris militia ad serios exercitata conflictus, agilem dexteramque equorum simul, sui que corporis, & armorum tractationem condisceret. *Funeris* tandem *Decursio* erat solemnibus funeribus addita, ubi Equitum turmæ, permutatis ordinibus, signisque inversis, inter tubæ clangores, hominumque ululatus, aliquoties circa rogam illum, ubi cadaver illustre crematum est, cursu præpete obequitabant.

III. De *Nerone* porro *Suetonius* ita insit. *EQUORUM* studio vel præcipue *Sueton. in ab ineunte ætate flagravît, plurimusque illi sermo, quaquam vetaretur, de CIR-*
Neron. CENSIBUS erat. - - Sed cum inter initia Imperii eburneis Quadrigis quotidie
c. 22. in abaco luderet: ad omnes etiam minimos CIRCENSES secessu commeabat, primo clam, deinde propalam - - - Mox & ipse aurigare, atque etiam spectari sæpius voluit, positoque in hortis, inter servitia, & sordidam plebem rudimento, universorum se oculis IN CIRCO MAXIMO præbuit. Hæc sordida si mireris Augustum in Principem cadere potuisse, noveris, quod ab eodem Scriptore discimus, Neronem in Achaiam quoque profectum, ut Olympicis in Certaminibus cantando, cytharæque artibus vinceret: Coronatum deinde Statuas suas Cytharædico habitu fieri curasse: QUA NOTA ETIAM NUMUM PERCUSSIT. Quemadmodum ergo apud *Zantanium* plures exstant *Neronis* numi *Decursionem* ejusdem variato schemate, ut jam pedestris signifer ei præcurrat, jam unus, jam duo prostrati sub equo recumbant, jam ille quadrigis insistat, ita ibidem cytharædi quoque habitu compararet semel, nullo lemmate, nisi titulis suis. Sed apud *Cl. Patinum* hujusmodi numus depingitur. In *Adversa* stat *Nero*, ut cytharædus actu cytharam pulsans cum elogio, græcis characteribus scripto: *ΝΕΡΩΝΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙ*: i. e. *Neroni Apollini*. In *Aversa* stat *Victoria* alata cum palma, dextra coronam ostentans, cum lemmate: *ΝΕΡΩΝΟC*: i. e. *Neronis* nempe in Ludo cytharæ victoria.

Sueton. l.c. c. 25.
Patin. Imp. p. 92.

IV.

PUB. Dignius saltem præ cythara in Principe Equorum studium: unde non mirum, Decursiones in numis Neronianis fisci, quando cytharædi habitum non detrectavit. Roma certe Achaia potior: quem ergo olympicum Victorem in ære perpetuo videri haudquaquam puduit: utique Victor haberi Circensis non erubuit. **TULL.** Ne hoc quidem pudori duxit, quod in orchestra *Excussus curru* (sic denuo Suetonius infit) *Sueton. unde supra c. 24.* ac rursus repositus, cum perdurare non posset, destiterit ante *DECURSUM*. Neque enim eo secius *CORONATUS* est. Facile vincit, non item pulchre, qui sibi ipsi Victoriæ imperare potest. Sin porro Decursionem potius Militarem, quam Circensem intueri hic velis, facient forte in rem tuam hæc alia Suetonii verba: *Ad CAMPESTRES EXERCITATIONES* suas *Id. ibid. c. 10.* admisit & plebem. Quamquam per *Campestres Exercitationes* quid velit Suetonius, atque Militares intelligat, non adeo liquet.

V.

Tab. V.
Num. XII.

PUB. Uti argumenti, ita & præconii non dissimilis reor esse numum alterum æris parvi: qui in *Adversa* denuo Neronem exhibet capite laureato, cum titulis: *NERO CAES. AUG. P. M. TR. P. test.* In *Adversa* super mensam stat amphora, sertumque laureum: infra accubant palma & hasta: videas alicubi & pilam, seu globum, nec non parvulos duos Pegafos. Circum scribitur: *CERTAM. en. QUINQUEM. ROM. æ. CONST. titulum.* Infra: *S. C.* Superesse tibi, quæ in his moneas, plura non dubito. **TULL.** Præ omnibus de Nerone nobis Suetonius iterum audiendus, qui infit. *INSTITUIT & QUINQUENNALE CERTAMEN* primus omnium *ROMAE*, more græco triplex, *Musicum, Gymnicum, Equestre*, quod appellavit *NERONIA*. Dedicatisque *Thermis*, atque *Gymnasio*, Senatui quoque, & Equiti *OLEVM* præbuit. Magistros toti certamini præposuit *Consulares* sorte, sede *Prætorum*. Deinde in orchestra, senatumque descendit. Et orationis quidem, Carminisque latini *CORONAM*, de qua honestissimus quisque contenderat, ipsorum consensu concessam sibi, recepit. *CYTHARAM* autem a *Judicibus* ad se delatam adoravit, ferrique ad *AVGVSTI* statuum iussit. *Gymnico*, quod in septis edebat, inter *Buthyfix* (i. e. Magni Sacrificii) *Apparatum*, *BARBAM PRIMAM POSUIT*, conditam in auream *PIXIDEM*, & pretiosissimis margaritis adornatam, Capitolio consecravit. *Sueton. Neron. c. 12.*

VI.

PUB. Præsentio jam nova, & infanda deliria. **TULL.** His vero e dictis omnium prope, quæcunque in numo vides, fumere licet rationem. Cur in eo scriptum: *Certamen Quinquennale Romæ constitutum*: nullus jam dubitandi superest locus. Pegasi, qui Corinthi alias symbolum, additi

Sueton.
c. 21.

Id. c. 23.

additi forte : cum hoc certamen, *more græco*, triplex institutum sit. Quamtu *Amphoram* dixeras, forsitan *Urna* est illa, in quam, qui certare voverant, sortes demittebant, ut, quo ordine quisque Ludum intrare deberet, sorte eveniret : quemadmodum alibi de *Nerone* disertè *Suetonius* fatetur. Sine mora *NOMEN* suum in albo profitentium cytharædorum jussit adscribi, *SORTICVLÆ*que *IN VRNAM* cum cæteris demissa, intravit ordine suo. Aut illam aliam *Urnulam* interpreteris, in quam Judices de palma sententiam laturi, calculos suos coniecere : eorum namque Auctoritate & suam stare fortunam voluit. Unde *Suetonius* iterum : *JUDICES* autem prius, quam inciperet, reverentissime alloquebatur, omnia se facienda fecisse : sed eventum in manu esse fortunæ : illos, ut sapientes & doctos viros, fortuita debere excludere. Vel denique hæc *Amphora*, quæ in numo stat super mensam, *Congii* loco, seu vasculi, quo oleum ad mensuram ab Augustis donabatur, accipi poterit : quoniam *Nero* ex superioribus *Suetonii* dictis, etiam *Senatui*, & *Equiti*, seu *Equestri* ordini, oleum præbuit, quod alias in *Congiariis* plebi solummodo dividebatur. *Hasta* ac *Clypeus* solitæ sunt notæ *Equitum*, hic porro *Equestris* certaminis. Quæ vero in mensa eminet *Corona*, alias certantium præmium, ex quacunque arbore, vel herba sit colligata, forsitan eam, quam meruit *Nero*, repræsentat. Quid vero, si globulus ille foret *pix*is aurea, & pretiosissimis *margaritis* adornata, in quam *Nero* condidisse *Barbam* primam a se positam, eamque *Capitolio* consecrassè narratur ?

VII.

PUB. Nimum profecto hac expositione lepidus, merosque in *Neronem* sales componere videris. *TULL.* Non equidem in hæc te verba mea jurare velim : spes interim demulcet, si *Nero*, qui hæc lepidam, *Suetonio* gravi teste re vera egit, ad nos rediret, fore, ut lauro mea sua coronaret. Ineptissima tibi, quod facile colligo, barbæ *Neronianæ* mentio videtur : ignoras nempe, quanta *Romanam* apud *Juventutem* primæ lanuginis Religio fuerit. Anno decimo quinto ætatis plerumque ponebatur prætexta, seu vestis puerilis : abinde in annum vigesimum secundum nutrire barbam oportuit, inque numero eorum, qui idcirco *Barbati* appellati sunt, persistere. Dies illa, qua tandem barba primum ponebatur, solemnis erat, semperque, nobiliores maxime & illustres *Juvenes*, qui tum *Virorum* in numerum adscisciebantur, hos primos suæ lanuginis pilos illi Deo, quem maxime colebant, munus haud aspernandum obtulerunt. Unde est illud *Statii* :

Alexand.
Ganial.
Dier. L. V.
2. 13.

Stat. The.
baid. VIII.

492.

Ille genas Phœbo, crinem hic pascebat Iacho.

Nihil

Nihil ergo *Nero* a Majorum consuetudine exerravit per hæc Barbæ suæ solennia. Sed nec penitus inter hæc ludicra gesta eundem Principis oblitum esse, rursus te *Suetonius* admonet, ajens: *LVDS suos, PRO AETERNITATE IMPERII susceptos, appellari MAXIMOS voluit.* Cui mox adstipulatur *Dio*, referens: *Neronem* post Victoriā in omnis generis certaminibus adeptam, sic per virum Consularem præconium instituisse. *NERO CAESAR VICTOR HVJVS CERTAMINIS CORONAT POPV- LVM ROMANVM, ET SVVM ORBEM TERRARVM.* Quid jam tibi videtur? *PUB. Phi!* præclarum Imperatorem Romanorum, ut ajunt morionem! *TULL.* Paulo sublimius, ac tu, de *Nerone* sensit Angla illa atque nobilis mulier *Bundica*: quæ, teste *Xiphilino*, Exercitum suæ gentis in Romanos concitans ajebat: *Illos viros non esse, CYTHAROE- DO servire, muliebriter ornato, voce & cythara canenti.*

PUB. Digniora spero Augusto fastigio sequenti ex numo perdiscere, qui æris prope medii, penum meam numariam inter rariores, ut arbitror, beat. *TULL.* Bearet, modo sublevis non videretur. Sed eum percense. *PUB.* Pars ejus anterior *Postumi*, Tiranni sub *Gallieno*, capite insignis sic inscribitur: *POSTVMVS PIVS AVGVST.* In *Aversa* Victoriā videas alatam, basi insistentem, cum palma, & clypeo, cui signum, quod veluti crucem, verius literam numeralem *X* referre videtur, insculptum. Pone Victoriā descriptæ literæ: *C. R.* forte legendæ: *Claritas. R.eipublicæ.* Lemma est: *QVINQVENNALES POSTVMI AVGVSTI.* *TULL.* Sublevis hunc numum fidei apud me arguunt, tum fabrica super eam ætatem fere politior, tum moduli magnitudo, tum literæ *C. R.* in media area expressæ, quod ævi est *Constantiniani*: præterea Numerum *Postumi*, quantumvis in *Galliis* frequentes sint in nostris tamen terris raritas. Pingit interim nihilominus hunc numum *III. Spanhemius*, sed ex auro, moduloque parvo: in quo Victoria palmam non gestat, neque literæ *C. R.* in area comparent. Reliqua vero numo tuo omnia similia.

Quinquennialium autem duplex olim ratio fuit. Erant enim & *Ludi Quinquennales*, & *Vota Quinquennialia*, quæ initio Principatus pro Augustorum salute, beatoque regimine nuncupata, post *quinque* tandem annos exactos, pro præterito tempore soluta, & rursus pro futuro Diis facta sunt. De his *Votis Quinquennialibus, Decennialibus &c.* in Parte V. nobis agendum erit: ubi *Votiva Populi* in Augustos studia examinabimus. Hoc porro in numo, quoniam neque *Votorum* fit mentio, nec *Quinquennialia* scribitur, sed *Quinquennales*, mihi potius *Ludi* designari videntur. Quam-

quam Ludorum, sacrorumque plerumque conjunctio, & Vota sacris annexa, sententiam nihilominus dubiam reddant: nota præterea: quæ in clypeo Victoriæ apparens, literæ X. numeralis imaginem refert, forsitan votorum Decennialium, quæ post exactos primos quinque annos nuncupari solebant, index esse potest. Quo pacto & Ludos simul Quinquennales, & Vota Quinquennalia hic numus prædicaret.

X. Quod vero Ludos attinet, audisti antehac ex *Livio*, eos Religionis causa susceptos, Deorum honoribus initio sacros fuisse. Verumtamen,

Spanhem. quod *III. Spanhemius* dudum adverterat, Gens Romana, in omne genus
Ep. III. ad Adulationis prona, immo effusa, nihil honorum Diis reliquum fecit,
Morell. in adstipulante *Tacito*, quod non etiam in Principes suos atque Augustos
Goth. Num. tribueret. Unde Tempia, Aras, Sacerdotia, Ludos, Agones, Certamina,
p. 524. & quid non demum, alias Diis exhibitum, primis Cæsaribus, *Julio*,

Dio. *Augusto*, *Tiberio*, impenderunt. Sic *Julio Cæsari*, fidem nobis faciente
L. XLIV. *Dione*, cæteros inter honores decretum pariter Senatus Consulto, ut *QVIN-*
p. 143. *QVENNALES* ei tanquam *HEROI* (quo nomine Divi alias fuere) *LVDI*

Id. L. LI. agerentur. Idem subacta *Ægypto Cæsari* quoque *Oclavio*, postea *Augusto*
p. 456. decretum, eodem scriptore asserente. Sic *Tiberio* sic *Caligulæ*, sic *Claudio*

Joach. & *Neroni*, omnibusque fere post eos in fera tempora Cæsaribus contigisse,
Meier. de aut Scriptores, aut Numi, aut Marmora docent. Unde non mirum, morem
Num. Post. istum etiam ad *Marc. Cassium Latienum Postumum* manasse: qui a *Gal-*
in El. R. *lieno* Augusto Galliæ cum ingentibus laudibus præfectus, dum hic segni-
Num. ter nimis atque inertissime tot inter Romani Imperii incurfus ageret,
Hamb. sumto Augusti nomine, rem Romanam fortissime, nec sine inclitis Victo-
p. 204. riis, tutatus est.

